

Satversmes tiesa

Kopsavilkums

Lieta Nr. 2024-23-01

01.07.2025.

Satversmes tiesa 2025. gada 30. jūnijā pieņēma spriedumu lietā Nr. 2024-23-01 “Par 2024. gada 11. janvāra likuma “Grozījumi Tabakas izstrādājumu, augu smēķēšanas produktu, elektronisko smēķēšanas ierīču un to šķidrumu aprites likumā” 12. panta, ciktāl ar to Tabakas izstrādājumu, tabakas aizstājējproduktu, augu smēķēšanas produktu, elektronisko smēķēšanas ierīču un to šķidrumu aprites likuma 10. panta otrā daļa papildināta ar 17. punktu, atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. pantam un 105. panta pirmajiem trim teikumiem”.

Lietā vērtēta tiesību norma, kas aizliedz smēķēšanu azartspēļu organizēšanas vietās.

Lieta ierosināta pēc konstitucionālās sūdzības. Tajā norādīts, ka pieteikuma iesniedzējas komercdarbība ir saistīta ar azartspēļu organizēšanu. Atbilstoši Tabakas aprites likumam pieteikuma iesniedzēja savās azartspēļu organizēšanas vietās bija izveidojusi smēķēšanai paredzētas atsevišķas telpas, veicot būtiskus finansiālus ieguldījumus. Taču ar apstrīdēto normu smēķēšana azartspēļu organizēšanas vietās aizliegta, radot pieteikuma iesniedzējai zaudējumus saistībā ar smēķēšanai paredzēto telpu izveidi. Tādējādi pārkāpts tiesiskās palāvības aizsardzības princips, kā arī nesamērīgi ierobežotas tiesības uz īpašumu.

Pirmkārt, Satversmes tiesa norādīja, ka aizliegums smēķēt azartspēļu organizēšanas vietās novērš to, ka brīdī, kad no smēķēšanas atkarīgu apmeklētāju pārņem vēlme uzsmēķēt, šāda iespēja viņam tiks nodrošināta iekštelpās. Tāpat minētais aizliegums ierobežo arī pasīvo smēķēšanu jeb atrašanos tabakas dūmos. Kā uzsvēra tiesa, daļēji smēķēšanas ierobežojumi, piemēram, tādi risinājumi kā atsevišķas smēķētāju un nesmēķētāju zonas, gaisa attīrīšana un ēku ventilēšana, nevar pilnībā pasargāt nesmēķētājus no pakļaušanas smēķēšanas dūmiem. Vienlaikus aizliegums smēķēt azartspēļu organizēšanas vietās ir vērsts arī uz spēlētāju uzvedības maiņu. Tas mudina ikdienā smēķējošu spēlētāju uz brīdi atrauties no azartspēlēm, atstāt no ārpasaules noslēgtās telpas, kurās šīs spēles notiek, un tādējādi varbūt novērsties no attiecīgās vides.

Līdz ar to smēķēšanas ierobežojums funkcionē arī kā azartspēļu atkarības profilakses mehānisms, kas sekmē spēlētāja iespējas atgūt kontroli pār savu uzvedību.

Otrkārt, Satversmes tiesa atzina, ka pieteikuma iesniedzējai varēja rasties aizsargājama tiesiskā paļāvība uz to, ka savā azartspēļu zālē ierīkotās smēķēšanas telpas varēs tikt izmantotas ilgtermiņā. Tomēr tai nevarēja veidoties aizsargājama tiesiskā paļāvība uz to, ka tiesiskais regulējums nekad netiks mainīts. Konkrētajā gadījumā likumdevējs ir noteicis saudzējošu pāreju uz jauno tiesisko regulējumu – azartspēļu organizētājiem bija atvēlēts gandrīz vesels gads, lai viņi pielāgotu savu komercdarbības praksi jaunajam tiesiskajam regulējumam. Nav izslēdzama iespēja, ka smēķēšanas telpu pielāgošana citiem mērķiem prasīs no azartspēļu organizētājiem zināmu finansiālu ieguldījumu. Taču arī šāds finansiāls ierobežojums ir uzskatāms par samērīgu iepretim labumam, kādu apstrīdētās normas rezultātā gūs azartspēļu organizēšanas vietu apmeklētāji, darbinieki un visa sabiedrība.

Ievērojot minēto, Satversmes tiesa atzina apstrīdēto normu par atbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 1. pantam un 105. panta pirmajiem trim teikumiem